

ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрови индекс	Дата
СС 8443	15-06-2022

ДО
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ОТГОВОРИ

на въпроси по чл.29и, ал.2 ЗСВ, поставени от БИПИ

от Антоанета Василева Аргирова, кандидат за избран член на ВСС от съдиите.

Изложението по-долу следва структурата номерацията на зададените въпроси.

I. Въпроси към всички кандидати:

1. На какво, според Вас, мислите, че се дължи фактът, че сред номинираните кандидати за членове на СК на ВСС няма съдии от ВКС и ВАС?

Отговор: Не считам за уместно да предполагам или да назова причините, които са ми станали достояние в лични разговори, поради които сред номинираните кандидати за членове на СК на ВСС няма съдии от ВКС и ВАС. Със сигурност сред съдиите от ВКС и ВАС, както и от Апелативните съдилища има съдии, които се ползват с доверието на останалите български съдии и са желани от тях кандидати.

2. Една от изключително значимите функции на Съдийска колегия е избирането на административни ръководители. Понастоящем единствените критерии при провеждане на тези процедури, към които членовете на колегията са изрично задължени да се придържат, се съдържат в разпоредбите на чл. 194б от ЗСВ във връзка с чл. 59, ал. 1 от Наредба № 1 от 9 февруари 2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт и са-професионална подготовка, управленска компетентност и нравствени качества. Смятате ли, че ВСС трябва да приеме допълнителни и по-подробни критерии, по които да се преценяват кандидатите в тези процедури ?

Отговор: Несъмнено споделям, че избирането на административни ръководители е една от изключително значимите функции на СК. Поставила съм акцент върху този въпрос в концепцията си, поради което е излишно да преповтарям изложеното там. Не мисля, че безусловно е необходима по-подробна регламентация. Достатъчно е съществуващата регламентация да бъде прилагана от СК на ВСС еднообразно и правилно, като се отстояват единните правила. Ако спрямо отделните кандидати се прилагат различни стандарти, то правилата напълно губят смисъла си. Ако СК на ВСС се придържа формално към процедурата и не дава ясни и убедителни мотиви въз основа на достоверна фактическа обстановка за осъществявания избор, то няма правило, което да постигне замисъла от въвеждането му. Освен професионалната компетентност и способност за ръководене, преди всичко е необходимостта административният ръководител да е личност, която има безспорно доказана положителна репутация, да е уважавана и приемана от членовете на съответния съд. В противен случай професионалната работа в позитивен колегиален климат, отстояването на институционалната независимост на съда и вътрешната лична независимост на съдиите ще бъдат поставени в риск.

3. Настоящият състав на ВСС стана известен с противоречивата си практика по отношение на избора на магистрати на лидерските позиции в

системата, което може да се тълкува дори и като уронване престижа, доверието и авторитета на съдебната власт от самия ВСС. Споделяте ли това мнение? Вие лично какво бихте предприели, за да започнете да градите усещане сред съдиите, а и сред обществеността, че само най-почтените и компетентни Ваши колеги ще бъдат избирани да управляват отделните органи на съдебната система? Вие лично какво бихте предприели, за да започнете да градите усещане сред съдиите, а и сред обществеността, че само най-почтените и компетентни Ваши колеги ще бъдат избирани да управляват отделните органи на съдебната система?

Отговор: Факт е недобрата и да- в известен смисъл противоречива практика на ВСС по отношение на избора на магистрати на лидерските позиции в системата. Неглижирането или отричането му с нищо няма да допринесе нито за повишаване доверието на магистратите в правилното функциониране на ВСС, нито за повишаване доверието на обществеността в легитимацията на съдебната власт-независимостта ѝ. Тишината и пасивността на магистратите не са решение. Симптомите на проблема са видими и разпознаваеми от всеки непредубеден наблюдател - обосновани са с конкретни факти съмнения за предизвестеност на избора, базирана не на установените в закона критерии и качествата на кандидата; за осъществяването на избора не във ВСС, а на друго място; избор при наличие на спорни факти относно професионалната компетентност, нравствен интегритет и „мотиви“ на кандидата да участва в този избор; липса на реална проверка на оповестените публично спорни факти.

Назоваването на проблема е и първата крачка за решаването му. Следващите се налагат от само себе си-реална проверка на спорните факти; пряк диалог на членове/те ВСС с българските магистрати / не чрез „организирани“ подписки в подкрепа или против конкретен кандидат, а чрез срещи на място на окръжно ниво при избор на т.нар. „трима големи“ или в съответния орган на съдебната власт, в останалите случаи/, комуникация с научните юридически среди и останалите представители на юридическата професия, както и с българското общество на хоризонтално ниво чрез юридически лица с нестопанска цел, определени за извършване на общественополезна дейност. Ако бъде избрана, ще отстоявам и аргументирам пред останалите членове на колективния орган предприемането на тези стъпки. Дори и при липса на подкрепа от мнозинството на колективния орган, като член на ВСС лично ще осъществявам срещи и пряк диалог на място с магистратите от съответния район. Следва най-сетне да бъде посочено и това, че принципът на съдийско самоуправление, намиращ конкретно проявление във възможността Общото събрание на съдиите да номинира кандидат за председател, съответно да изслушва всеки един от кандидатите, е добра, но недостатъчна гаранция. От една страна, налице са примери за negliжиране от ВСС на решенията на ОС без посочени ясни и достоверни причини за това. От друга страна, различни външни или вътрешни за съответния съдебен орган фактори могат да променят общата воля на съдиите в една или друга насока. Точно поради последното, законово установената дискреционна власт на ВСС е същинската гаранция за еднообразното и правилно прилагане на установените критерии- професионална подготовка, управленска компетентност и нравствени качества на кандидата.

4. Какво е Вашето мнение за възможността да бъдат отзовавани избрани за членове на ВСС от Общите събрания на съдии, прокурори и следователи?

Отговор: Принципно отстоявам тезата за носене на отговорност за изпълнението на заявените идеи и цели по време на изборната кампания; за поемане на отговорност за допуснати грешки или отклонение от дължимото за член на ВСС поведение. Въпросът за възможността да бъдат отзовавани избрани членове на ВСС е дискуссионен и е трудно да получи еднозначен

отговор. Ако такава възможност бъде предвидена, тя трябва да бъде за всички изборни членове на ВСС, т.е. и за тези, които се избират от Народното събрание. Последното носи риск, при промяна на политическата обстановка, всяко ново мнозинство в НС да отзовава избраните от предходното НС, и то без ясни мотиви и по политическа целесъобразност.

Подаването на оставка с достойнство е другото от възможните конкретни решения, което е близко до убежденията ми. То обаче също не е безспорен акт. Макар и личен, този акт следва да държи сметка за волята на колегите, които са дали своята подкрепа. Някои от тях при срещите ни по време на кампанията заявиха категоричното си убеждение, че ако бъде избрана, очакват да остана до край, независимо от формирано мнозинство в колективния орган, което не споделя идеите, целите и принципите, които ще отстоявам. Аргументът им е свързан с желанието да се чува техният глас, да се възпрепятства настъпването на „тишина“ по значимите за съдебната власт въпроси. Разбирам ги. Те имат основание да искат това. По тази причина, ако бъде избрана за член на ВСС, ще отдам приоритет на упоритостта и постоянството, с които мога да отстоявам и аргументирам задачи, цели и идеи. Възможно е тези мои качества да се окажат решаващи за формирането на мнозинство в колективния орган, ако не по всички, то поне за решаването на някои от проблемите. Членовете на ВСС си остават човешки същества, а всяко човешко същество изпитва естествена необходимост от уважение-вкл. и самоуважение. Диалогът с аргументи, без личностно противопоставяне, може да се окаже достатъчен за вземането на правилно решение.

5. В обществото трайно битува мнението, че работата на ВСС е непрозрачна въпреки публичността на заседанията на отделните колегии и на пленума. Какво според Вас е довело до това мнение и с какви мерки то може да бъде коригирано?

Отговор: Отговорът и необходимите мерки за коригиране се съдържат в концепцията ми и в отговора по-горе на въпрос 3, поради което е ненужно да ги преповтарям. Най-общо, но всъщност и конкретно, необходимата мярка е отстояването на върховенството на правото. Формалното спазване на законова процедура, която лишаваме от съдържание, не ни дава правова и демократична държава, каквато е нашата- Република България-поне по Конституция. Истината /като факти, а не като въпрос на собствено мнение/, приличието и почтеността, отказът от малки компромиси и изключения за случая, мисълта за главното- държавата, като наш общ и на децата ни дом, са онези стъпки, които членовете на Висшия съдебен съвет дължат. Ако ги направят, доверието ще започне да се връща- бавно. Ако продължим да „лъжем“, което хората усещат със сетивата си и без специални знания в областта на правото, доверието ще остане на същите критично ниски нива. Доверие може да се изгради само върху истината. Без доверие нито една институция не би могла да запази безкрайно дълго своята легитимност пред обществото.

6. Ако е момента сте член на ВСС, какво би било Вашето гласуване по основанията за освобождаване от длъжност на главния прокурор, представени от министрите Йорданова и Стоилов, които са публично достъпни?

Отговор: Съгласно чл.212 от Закона за съдебната власт, съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите нямат право да изразяват предварително становище по възложените им дела, както и становище по дела, които не са им възложени.

Правилото е приложимо и към така зададения въпрос. Не съм запозната, защото и не следва да бъде запозната с основанията, представени от министрите Йорданова и Стоилов, макар и да са публично достъпни. Предварителното ми запознаване, независимо в какво качество, с основанията и с доказателствата, които ги подкрепят би могло да създаде основание за

предубеденост. Ако бъде избрана за член на ВСС и поставеният въпрос продължава да стои в неговия дневен ред, ще преценявам въз основа установените от доказателствата факти и при точно приложение на Конституцията и законите, по съвест и вътрешно убеждение, безпристрастно, обективно и справедливо. За това съм положила клетва още при встъпването си в длъжност, като съдия.

7. Какво е мнението Ви за създаването на критерий, според който влизането в системата на съдебната власт да бъде обусловено от натрупан преди това юридически опит/практика - примерно 5 години?

Отговор: Въпросът е относим единствено към най-ниската съдийска, прокурорска и следователска длъжност- младши съдия, младши прокурор и младши следовател. За длъжностите в останалите нива на органите на съдебната власт е предвидено изискването за юридически стаж / например: 3 години за съдия в районен съд, 8 години за съдия в окръжен и административен съд, 10 години за съдия в апелативен съд, 12 години за съдия във ВАС и ВКС/. Доколкото младшите съдии не заседават самостоятелно, не считам, че е необходимо въвеждането на изискването за юридически стаж. Предвидените три години за младши съдиите са достатъчни, според мен, за придобиването на необходимия юридически опит. Поставеният въпрос обаче има други два аспекта-за външните назначения и за необходимия житейски опит /чрез критерия възраст като универсален измерител/. По първия считам, че външните за съдебната система назначения следва да са допустими само до ниво районен съд. Системата следва да гарантира възможност за естествено поетапно кариерно развитие, което е пряк резултат от доказаните качества. По отношение на втория, струва ми се, че е необходима широка дискусия. Житейският опит и личната биография са значими фактори, тъй като формират мяра за справедливост и представят доказателства за нравствен интегритет.

8. Считате ли, че към настоящия момент има необходимост от конституционни изменения в частта за съдебната власт?

Отговор: Мисля, че почти няма кандидат за член на СК на ВСС в настоящата кампания, който да не предлага поне една идея, която изисква конституционно изменение. Този факт дава отговор на зададения въпрос. Смятам за ненужно в настоящия формат да коментирам моите виждания. Приоритетни за българските съдии, а мисля и за обществото, са идеите и решенията, които кандидатите за членове на СК на ВСС предлагат при сега действащите Конституция и Закон за съдебната власт, т.е. това, което ВСС може да осъществи самостоятелно. Могат да бъдат обсъждани и изменения, свързани с подзаконовата нормативна компетентност на ВСС.

9. Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса - смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. „трима големи“.

Отговор: Факт е, че темата е широко дискутирана сред съдиите. В момента определянето на възнагражденията е законово регламентирано само за тъй наречените „трима големи“ /чл.218, ал.1 ЗСВ/, както и за най-ниската ниската съдийска, прокурорска и следователска длъжност- младши съдия, младши прокурор и младши следовател /чл.218, ал.2 ЗСВ/. Възнаграждението на редовите магистрати от различните инстанции е оставено на преценката на ВСС /чл.30, ал.2, т.10 ЗСВ/. Конкретните суми могат да се намерят в Таблица 1 на Висшия съдебен съвет за определяне на максималните основните месечни работни заплати на съдии, прокурори и следователи. В нея са урегулирани и сумите за отделните рангове в системата

Споделям мнението, че доброто решение изисква законово регламентиране на въпроса, каквато е практиката в някои европейски държави /Австрия, Латвия и др./. Остротата на проблема към настоящия момент възникна, като следствие от увеличаване от ВСС на възнагражденията с единна ставка. Това с времето доведе до прекомерно разширяване на ножицата между най-ниското и най-високото ниво. Ясно трябва да се каже, че нито е възможно, нито е обосновано районните съдии да получават възнаграждение на върховни съдии. При измерване на натовареност не може да се отчита единствено борят на делата, а и тяхната фактическа и правна сложност. Безспорно е, че достигачите във ВКС и в ВАС дела са с голяма фактическа и правна сложност. Освен това по никакъв начин не може да се подценяват останалите задължения на съдиите от ВКС и ВАС, свързани с осъществяването на тълкувателна дейност, която има решаващо значение за точното и еднакво прилагане на законите, а и с останалите форми, в които съдиите от ВКС и ВАС участват. На второ място, не предлагам, нито е допустимо да бъде предложено намаляване на достигнатия размер на възнаграждения или „замразяване“ на възнагражденията на съдиите от по-високите нива. При липса на законово регламентиране, идеята, която споделям е увеличението за в бъдеще да не се осъществяват с единна ставка- най-висока да бъде тя за най-ниското ниво и постепенно до намалява към най-високото ниво, докато се достигне до обоснована и разумна разлика между тях. Каква точно да бъде тази разлика, е въпрос на дискусия и на възприемане на конкретен модел. Решаването на този въпрос ще намери отражение и при провеждането на конкурсните процедури за повишаване в длъжност, като размерът на възнаграждението няма да бъде основен мотив за участие в тях. Вероятно е да се стигне до намаляване броя на участниците, което пък обективно ще ускори протичането им.

10. По какъв начин елементи от концепцията за общностния съд могат да бъдат въведени в българската правосъдна система, според Вас?

Отговор: Може да се помисли, според мен, за разширяване функциите на съдебния секретар и уреждане статута на съдебните помощници, като се търси съответна аналогия, доколкото е възможно, със статута и функциите на съдебния секретар, помощник-докладчиците и съветниците /референтите/ в ОС. Добре е да се проведе и дискусия за намаляване на формализма при разглеждането на дела чрез изменения в процесуалните закони. Целта е да се позволи на съдиите да се съсредоточат върху същинската си съдийска работа, вкл. и да поемат повече дела без промяна на качеството в правораздаването, както и по-бързото приключване на съдебните производства с окончателен съдебен акт.

а/ Жалбата срещу Актовете на ОС до Съда се подава писмено при съдебния секретар и трябва да съдържа изрично определените реквизити. Секретарят може да посочи срок, в който жалбоподателят да отстрани установените от него недостатъци. У нас тази проверка се извършва от съдия. Следва да се помисли могат ли да се разширят правомощията на съдебните секретари, които им се възложат процесуални функции, които не само не представляват осъществяване на същинско правосъдие, но и не са преграждащи за хода на съдебното производство-преценката дали указанията на съдебния секретар са били правилни, дали недостатъците на сезирания съда документ са били отстранени, както и за прилагане последиците от неотстраняване на недостатъците ще остане за съдията.

б/. У нас съдебните помощници са съдебни служители с юридическо образование, които подпомагат съдиите в тяхната работа. Конкретно функциите им са разписани в чл.12 от Правилника за администрацията в съдилищата. Факт е, че статутът на съдебния помощник не е уреден по добър начин,

юридическата професия „съдебен помощник“ не е утвърдена и на нея по-скоро се гледа, като на възможност за натрупване на опит, който позволява успешно участие в конкурсни процедури за магистрати. Следва да се помисли в тази насока, като се уредят подробно конкурсите за съдебни помощници, възможностите за увеличение възнаграждението им, което да ги задържи в съответния съд, вкл. и за издигане престижа на професията.

в/ Когато установените грешки на ОС относно мотивирането и обхвата на решението не са от такъв характер, че да засегнат валидността на решението, доколкото диспозитивът е правилен, макар и на други правни основания, респ. с други мотиви, жалбата ще бъде отхвърлена винаги. В нашата национална правна система това не така. Резултатите са свързани с връщане на делата за ново разглеждане и забавяне приключването на делото с окончателен съдебен акт. Подобно изменение на процесуалните закони обаче следва да бъде направено само след внимателна експертна преценка, съблюдаване на принципа за „справедлив съдебен процес“ по чл.6 от ЕКПЧ и практиката на ЕСПЧ в тази насока.

II. Въпроси към съдия Антоанета Аргирова:

11. В концепцията си, на стр. 11 посочвате, че промяната на съдебната карта изисква цялостно изменение на административно-териториалното устройство на страната. Все пак, ако такова не бъде направено, как би трябвало да изглежда промяната на съдебната карта при настоящето административно-териториалното устройство?

Отговор: С Решение № 8 от 31.03.1981г. /обн. ДВ, бр. 44/1981г./, в изпълнение на § 2, ал. 2 от ПЗР на Закона за устройство на съдилищата /отм. ДВ, бр. 59/1994 г./, Държавният съвет на НРБ е определил районите и седалищата на окръжните и районните съдилища и на окръжните и районните прокуратури. След приемането на посоченото решение, макар да е обнародван и влязъл в сила Законът за административно-териториалното устройство на Република България /обн. ДВ, бр. 63/1995/, който не предвижда съществуващите до този момент окръзи измежду административно – териториалните единици, то районите на окръжните и районните съдилища и прокуратури не са били променени, респ. са останали съответстващи на бившите окръзи. В тази насока е била разпоредбата на § 2 от ПЗР на Закона за съдебната власт /обн. ДВ, бр. 59/1994г., отм. ДВ, бр. 64/2007г./, която е предвиждала, че съществуващите съдебни райони и определените седалища на съдилищата до влизането в сила на този закон се запазват. Към настоящия момент, съгл. чл.30, ал.2 т.7 от ЗСВ, в определянето и промяната на съдебните райони е правомощие на ВСС.

Във връзка с изложеното Комисията за натовареност към Съдийската колегия на ВСС е отправила през месец април 2020 година въпрос към Министерския съвет ще извърши ли реформа на административно-териториалното деление на страната предвид факта, че 25% от общините в страната не отговарят на законовото изискване за минимален брой население. Не ми е известно дали е получила отговор и ако е получила-какъв е той.

Факт е, че към настоящия момент няма проведена реформа на административно-териториалното деление на страната. Факт е, че от 1994 г. насам няма законово изискване съдебните райони да съвпадат с административно-териториалното деление на страната, макар по принцип те да го следват /с едно изключение засега– районният съд в Тополовград/ Факт е, че приетият с решение на ВСС Модел 4 за промяната на съдебната карта предизвика масово неодобрение сред юридическата гилдия и засегнатата общественост. Факт е, че проблемите с промяната на съдебната карта стоят и трябва да намерят решение от ВСС. Те следва да бъдат решени обаче след широка дискусия с участието на засегнатите общественост и магистрати,

местната и централната изпълнителна власт, вкл. и с представители на законодателната. Споделям виждането, че закриването на съдилища не може да почива само на брой дела. Важен фактор при определяне на съдебната карта е необходимостта да се осигури достъп до правосъдие за населението на местно ниво, взаимодействието между съда и останалите представители на държавна власт по места – полиция, социални служби, както и общинските съвети. Поддържам идеята, че се налага конкретна преценка за всеки съдебен район при спазване на принципа за пропорционалност и разумност. Очевидно е, че при малка отдалеченост, добра транспортна инфраструктура, достъпът до съд няма да бъде затруднен. Обратно-при по-голяма отдалеченост, недобра транспортна инфраструктура, съд в пограничен район- закриването на съдилища няма да доведе до добър резултат. Следва да се помисли и за това доколко идеите в предложения и приет от ВСС Модел 4 не деквалифицират районните съдии и не нарушават принципа за повишаване в длъжност, като резултат от доказани качества на кандидата в проведен конкурс.

12. В концепцията си посочвате, че е необходима ревизия на дейността на предходните два състава на ВСС, чиято цел е да "... изясни причините за пропуските в работата и да се предприемат действия по отстраняване на зависимостите в работата, провокирани от професионалното ръководство на прокуратурата". По каква методология смятате, че може да се извърши тази ревизия и какви резултати очаквате от нея? Може ли да посочите факти в подкрепа на залегналото в цитата твърдение за зависимости на членовете на ВСС от ръководството на прокуратурата? Кой следва да извърши една такава ревизия?

Отговор: Този въпрос е погрешно зададен към мен. Няма такъв цитат в концепцията ми. Вероятно се касае за концепцията на кандидат за член на Прокурорската колегия на ВСС, съотв. въпросът е относим към него.

Съдия Антоанета Аргирова